

Obligatorisk försäkring i händelse av olycksfall i arbetet och arbetssjukdomar

Gäller från 1.1.2021

På den obligatoriska försäkringen tillämpas lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (459/2015). I sammandraget redogörs för de väsentliga bestämmelserna.

Innehåll

1	Allmänna bestämmelser.....	1	8	Premiegrunder.....	4
2	Personer som omfattas av försäkringen.....	1	9	Hur bestäms försäkringspremien.....	4
3	Försäkringens territoriella tillämpningsområde.....	2	10	Försäkringstagarens anmälningsplikt.....	4
4	Skadefall som ersätts.....	3	11	Dröjsmål och försummelse med premie.....	4
5	Ersättningar.....	3	12	Sökande av ändring.....	5
6	Försäkringens giltighet.....	3	13	Tillsyn över försäkringsverksamhet och rätt att få uppgifter för tillsyn samt försäkringsbölags inspektionsplikt.....	5
7	Avslutande av försäkring.....	4			

1 Allmänna bestämmelser

- 1.1 Arbetsgivaren är skyldig att försäkra sina arbetstagare i händelse av olycksfall i arbetet och i händelse av arbetssjukdomar i enlighet med lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.
- 1.2 För att uppfylla sin obligatoriska försäkringsskyldighet ska arbetsgivaren innan arbetet påbörjas teckna en försäkring för sina anställda hos ett sådant försäkringsbolag som har rätt att driva försäkringsverksamhet i Finland.
- 1.3 Försäkringen som arbetsgivaren tecknar anses omfatta samtliga anställda hos arbetsgivaren, om inte en särskild försäkring tecknas för en bestämd del av företaget eller för ett bestämt arbete. Om arbetsgivaren tecknar försäkringen för samma arbete hos två eller flera försäkringsbolag, så gäller den första försäkringen.
- 1.4 En arbetsgivare har ingen försäkringsskyldighet om de utbetalda lönerna eller de överenskomna lönerna för arbete som arbetsgivaren låter utföra under ett kalenderår sammanlagt uppgår till högst 1 300 euro.
- 1.5 Ett försäkringsbolag ska bevilja försäkringen som avses ovan.

2 Personer som omfattas av försäkringen

- 2.1 Om inte något annat föreskrivs i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar ska denna lag tillämpas på den som arbetar
 - 1) i ett anställningsförhållande enligt 1 § i arbetsavtalslagen (55/2001)
 - 2) i ett anställningsförhållande enligt 1 § i lagen om sjöarbetsavtal (756/2011) och enligt 1 § i lagen om hushållsarbetstagare arbetsförhållande (951/1977)
 - 3) i ett tjänsteförhållande enligt statstjänstemannalagen (750/1994)
 - 4) i ett tjänsteförhållande enligt lagen om kommunala tjänsteinnehavare (304/2003)
 - 5) i ett tjänsteförhållande enligt kyrkolagen (1054/1993)
 - 6) i ett tjänsteförhållande enligt lagen om riksdagens tjänstemän (1197/2003)
 - 7) som republikens president, medlem av statsrådet, tjänsteman vid kansliet för republikens president, riksdagens justitieombudsman och biträdande justitieombudsman och riksdagsledamot
 - 8) i något annat offentligrättsligt tjänsteförhållande som grundar sig på lag.

2.2 Med en arbetstagare jämställs den som mot ersättning arbetar i ledande ställning i ett aktiebolag eller någon annan sammanslutning, fast han eller hon inte står i anställningsförhållande till aktiebolaget eller sammanslutningen om

1) en delägare som arbetar i ledande ställning i aktiebolaget ensam innehar högst 30 procent av aktierna i bolaget eller delägaren tillsammans med sina familjemedlemmar äger högst 50 procent av aktierna i bolaget av vilket hans eller hennes egen ägarandel är högst 30 procent eller delägaren ensam innehar högst 30 procent av det röstetal som aktierna i bolaget medför eller tillsammans med sina familjemedlemmar högst 50 procent av det röstetal som aktierna i bolaget medför av vilket hans eller hennes eget röstetal är högst 30 procent

2) den som arbetar i ledande ställning i en annan sammanslutning, ensam eller tillsammans med sina familjemedlemmar har en sådan bestämmanderätt i sammanslutningen som motsvarar högst den bestämmanderätt som avses i punkt 1.

Med ledande ställning avses anställning som verkställande direktör, medlemskap i styrelsen eller någon annan liknande ställning eller en motsvarande faktisk bestämmanderätt i ett aktiebolag eller någon annan sammanslutning.

En bolagsman i ett öppet bolag eller en sådan delägare eller en bolagsman i någon annan sammanslutning som personligen ansvarar för sammanslutningens förpliktelser och förbindelser jämställs inte med en arbetstagare.

Med familjemedlem avses make och sambo och den som är släkt i rätt upp- eller nedstigande led med en person som jämställs med en arbetstagare som arbetar i ledande ställning och som bor med denna i samma hushåll. Med sambo avses en person som bor i gemensamt hushåll under äktenskapsliknande förhållanden med den som arbetar i ledande ställning i företaget.

När ägarandelen enligt ovan räknas ut ska också indirekt ägande via andra sammanslutningar beaktas om personen ensam eller tillsammans med sina familjemedlemmar äger mer än hälften av den andra sammanslutningen eller innehar motsvarande bestämmanderätt.

2.3 Lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar tillämpas inte på arbete som lantbruksföretagare eller stipendiater utför enligt lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar (873/2015).

2.4 Lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar tillämpas inte på idrott. Idrottares rätt till ersättning till följd av olycksfall bestäms i lagen om olycksfalls- och pensionsskydd för idrottsutövare (276/2009).

3 Försäkringens territoriella tillämpningsområde

Arbete som utförs i Finland

3.1 Lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar tillämpas på arbete som utförs i Finland, om inte något annat föreskrivs i lagen.

3.2 Lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar tillämpas inte på arbete som en arbetstagare utför i Finland om arbetstagaren på grundval av EU:s förordningar om social trygghet eller sådana överenskommelser om social trygghet som är bindande för Finland inte omfattas av lagstiftningen i Finland.

3.3 Lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar tillämpas inte på arbete som en arbetstagare som kommer till Finland från en tredjestat utför i Finland om

1) det är fråga om arbete inom landsvägstransport som arbetstagaren utför huvudsakligen någon annanstans än i Finland

2) arbetstagaren inte är bosatt i Finland

3) arbetsgivaren inte har hemvist i Finland

4) finsk lagstiftning inte ska tillämpas på arbetet enligt EU:s förordningar om social trygghet.

3.4 Lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar tillämpas inte på en arbetstagare som är i Finland på kongress- eller turnéresa eller på något annat motsvarande kortvarigt besök, vars syfte anknyter till arbete som arbetstagaren utför i utlandet. Dessutom krävs det att arbetstagaren inte är bosatt i Finland, att arbetsgivaren inte har hemort i Finland och att finsk lagstiftning inte ska tillämpas på arbetet enligt EU:s förordningar om social trygghet.

Arbete i utlandet

3.5 Denna lag tillämpas på arbete som en arbetstagare utför utanför Finland om arbetstagaren omfattas av finsk lagstiftning på grundval av EU:s förordningar om social trygghet eller sådana överenskommelser om social trygghet som är bindande för Finland.

3.6 Denna lag tillämpas också på arbete som en arbetstagare som är utsänd av en finländsk arbetsgivare utför i en tredjestat förutsatt att

1) arbetstagaren antingen är anställd av den utsändande finländska arbetsgivaren eller av ett utländskt företag inom samma ekonomiska helhet

2) arbetstagarens anställningsförhållande till det utsändande finländska företaget fortgår under den tid arbetstagaren arbetar i utlandet

3) arbetstagaren omfattas av den finska lagstiftningen om social trygghet när han eller hon åker utomlands för att arbeta.

3.7 Denna lag tillämpas inte på en arbetstagare som avses i punkt 3.6 om ett försäkringsbolag på ansökan av arbetsgivaren genom ett beslut har fastställt att arbetstagaren inte längre omfattas av arbetsgivarens försäkring. En förutsättning för beslutet är att arbetet i utlandet inte längre är tillfälligt och det har fortgått i över två år. Beslutet tillämpas från ingången av det kalenderår som följer på det år då beslutet vunnit laga kraft.

4 Skadefall som ersätts

4.1 Som skadefall, som avses i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, ersätts ett olycksfall i arbetet och en arbetssjukdom på det som föreskrivs i lagen.

4.2 Med olycksfall avses en plötslig och oförutsedd händelse som orsakas av en yttre faktor och som leder till en skada eller en sjukdom hos en arbetstagare.

Väsentligt förvärrande av också andra skador eller sjukdomar än de som avses i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar ska ersättas till följd av olycksfall till den del förvärrandet beror på olycksfallet.

4.3 Med olycksfall i arbetet avses ett olycksfall som drabbat en arbetstagare i arbetet på eller utanför ett område som hör till den plats där arbetet utförs enligt vad som föreskrivs i 21–25 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.

5 Ersättningar

5.1 De ersättningar som betalas ut från försäkringen bestäms enligt bestämmelserna i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.

5.2 Sjukvårdsersättningar

Från försäkringen ersätts nödvändiga kostnader för sjukvård till följd av en skada (36–37 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar).

Nödvändiga resekostnader till följd av sjukvård ersätts till den närmaste vårdenheten eller den vårdenhet som anges i betalningsförbindelsen. För en resa med privatbil ersätts hälften av den skattefria kilometerersättning som Skatteförvaltningen årligen fastställer.

Fennia har rätt att genom en betalningsförbindelse hänvisa den skadade till en vårdplats. Om vården ges någon annanstans än på den vårdenhet som betalningsförbindelsen anger eller om Fennia inte har gett en betalningsförbindelse, får den skadade ersättning högst för klientavgiften enligt klientavgiftslagen.

Ersättning för tilläggskostnader för sjukvård, läkemedel, resor och hemvård ska sökas hos Fennia inom ett år från att kostnaderna uppstod.

5.3 Ersättning för inkomstbortfall

De ersättningar för inkomstbortfall som betalas ut från försäkringen är dagpenning, rehabiliteringspenning och olycksfallspension.

Den skadade har rätt att få dagpenning under ett år från och med skadedagen om han eller hon på grund av skadan är helt eller delvis oförmögen att arbeta. Dagpenning betalas ut för varje kalenderdag med undantag för den dag då skadan uppkom. Dagpenning betalas dock inte ut om den skadade inte har varit helt eller delvis oförmögen att arbeta minst tre dagar i följd med undantag för den dag då skadan inträffade.

Dagpenningen är under högst 28 dagar från och med skadedagen, med undantag för den dagen, lika stor som lönen för sjukdomstiden. Efter det är dagpenningen

1/360 av årsarbetsinkomsten som avses i 71–78 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.

Den skadade har rätt att få olycksfallspension från och med årsdagen för skadedagen om arbetsförmågan kan bedömas vara nedsatt med minst 10 procent på grund av skadan och arbetsinkomsterna har minskat. Det årliga maximibeloppet för olycksfallspensionen är 85 procent av årsarbetsinkomsten till dess att den skadade fyller 65 år. Därefter är den 70 procent av årsarbetsinkomsten. Olycksfallspensionen justeras årligen med ett arbetspensindex.

Den skadade har rätt att få rehabiliteringspenning för den tid som en yrkesinriktad rehabilitering pågår. Den skadade har inte rätt att få dagpenning eller olycksfallspension under samma tid.

Vid bedömning av nedsättningen i arbetsförmågan beaktas den skadades återstående förmåga att skaffa förvärvsinkomster genom ett sådant tillgängligt arbete som den skadade skäligen kan förutsättas utföra. Då beaktas den skadades utbildning, tidigare verksamhet, ålder och bostadsort och andra därmed jämfällbara omständigheter.

Den skadade ska utan dröjsmål anmäla de förändringar till Fennia som påverkar ersättningen, som väsentliga förändringar i hälsotillståndet, arbetsförmågan, arbetsinsatsen och arbetsinkomsten.

5.4 Att anmäla en skada

En arbetsgivare ska anmäla skadefallet till Fennia skriftligen utan dröjsmål och senast inom tio vardagar från det att arbetsgivaren fick kännedom om skadefallet.

Om inledandet eller handläggningen av ett ersättningsärende fördröjs väsentligt till följd av att arbetsgivaren har försummat sin anmälningsplikt, kan den ersättning som betalas ut till arbetsgivaren vägras för dröjsmålstiden.

6 Försäkringens giltighet

6.1 Försäkringen träder i kraft från den tidpunkt då försäkringsbolaget bevisligen har fått försäkringsansökan, såvida det inte har avtalats om en senare begynnelse tidpunkt.

6.2 En försäkring tecknas för att gälla fortlöpande och försäkringsperioden är ett kalenderår (fortlöpande försäkring). När en försäkring träder i kraft under pågående år löper dock den första försäkringsperioden ut den sista dagen av det kalenderår som följer på det år då försäkringen började gälla.

6.3 En försäkring kan också tecknas för viss tid för ett bestämt arbete som fortgår högst ett år eller ett arbetsställe som existerar högst den tiden (tidsbegränsad försäkring). Försäkringsperioden är då försäkringens giltighetstid. En tidsbegränsad försäkring upphör utan uppsägning. Om arbetet emellertid fortsätter efter det att den bestämda tiden löper ut och försäkringstagaren underrättar försäkringsbolaget om detta innan tiden löper ut, förlängs giltighetstiden för en tidsbegränsad försäkring fram till utgången av den nya tid som försäkringstagaren uppger, dock med högst 12 månader.

7 Avslutande av försäkring

- 7.1 Försäkringstagaren kan överföra en fortlöpande försäkring till ett annat försäkringsbolag skriftligt genom en särskild överföringsanmälan. Försäkringen kan överföras så att den upphör att gälla den sista dagen i mars, juni, september eller december, dock inte innan den första försäkringsperioden löper ut. Försäkringstagaren ska göra överföringsanmälan hos det nya försäkringsbolaget, som ska lämna in anmälan till det gamla försäkringsbolaget senast tre kalendermånader före de dagar som nämns ovan.

Försäkringen träder i kraft i det nya försäkringsbolaget från den tidpunkt då den tidigare försäkringen upphör att gälla. Om försäkringstagaren har gjort en anmälan hos två eller flera försäkringsbolag om överföring från och med samma tidpunkt, är den första överföringen giltig, om inte försäkringstagaren och försäkringsbolagen har avtalat något annat.

- 7.2 En försäkring anses ha upphört att gälla från och med den dag då försäkringstagaren försätts i konkurs eller då utmätningsmannen har utfärdat ett intyg över hinder enligt 3 kap. 95 § i utskökningsbalken på grund av försäkringstagarens medellöshet eller att dennes vistelseort inte är känd.
- 7.3 En försäkring upphör att gälla en månad efter det att försäkringstagaren fick vetskap om att likvidation eller konkurs har inletts i försäkringsbolaget och om att försäkringstagaren är skyldig att inom denna tid teckna en ny försäkring. Har försäkringstagaren inte före det tecknat en försäkring i ett annat försäkringsbolag, anses försäkringstagaren ha försummat sin försäkringskyldighet enligt denna lag.

8 Premiegrunder

- 8.1 Försäkringspremierna fastställs årligen enligt de premiegrunder som gäller hos försäkringsbolaget vid respektive tidpunkt. Premiegrunderna har utarbetats enligt bestämmelserna i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar skilt vad gäller den obligatoriska försäkringen enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, den frivilliga försäkringen för arbetstid och fritidsförsäkringen.
- 8.2 Enligt Fennias premiegrunder tas för en obligatorisk försäkring alltid minst en minimipremie per kalenderår ut.
- 8.3 Försäkringspremierna grundar sig på den riskklassificering som tillämpas i försäkringsbolaget (försäkringstagare med tariffpremiegrunder).
- När premien bestäms i fråga om en försäkringstagare med tariffpremiegrunder ska också arbetsgivarens dokumenterade förebyggande arbetarskyddsarbete beaktas.
- 8.4 Om omfattningen av det arbete som försäkringstagaren låtit utföra är tillräckligt stor med beaktande av den statistiska tillförlitligheten hos bedömningen av risken för olycksfall (försäkringstagare med specialpremiegrunder), ska ersättningar som orsakats av försäkringstagarens försäkringar beaktas när premien bestäms.

9 Hur bestäms försäkringspremien

- 9.1 Försäkringspremierna bestäms utifrån löneuppgifter per yrkesklass som fått från inkomstregistret. Fennia tar fram uppgifterna månatligen och fakturerar försäkringspremierna i så många delbetalningar som försäkringstagaren har valt.
- 9.2 Försäkringstagare med specialpremiegrunder kan betala en förskottspremie i början av försäkringsperioden.

Om den slutliga försäkringspremierna för försäkringsperioden underskrider eller överskrider beloppet för den uttagna förskottspremierna, uttas av eller återbärs till försäkringstagaren som utjämningspremie skillnaden mellan den slutliga premien och förskottspremierna vid den tidpunkt som Fennia fastställt.

10 Försäkringstagarens anmälningsplikt

- 10.1 När en försäkringstagare tecknar en försäkring är han eller hon skyldig att till försäkringsbolaget lämna nödvändiga uppgifter om sin bransch, omfattningen och typen av det arbete som försäkringstagaren låter utföra, tidpunkten för när arbetet börjar, ägarförhållandena i företaget och uppgifter om arbetarskyddsarbete. Dessa uppgifter behövs vid skötsel av försäkringen och för att bedöma risken för olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar och för att bestämma premien. Dessutom ska försäkringstagaren lämna uppgifter om andra omständigheter som påverkar premien och som fastställs av försäkringsbolaget.

Försäkringstagaren ska lämna uppgifterna i samband med ansökan om försäkring eller senast inom 14 dagar från det att försäkringen började gälla. Om försäkringstagaren inte lämnar in uppgifterna inom den föreskrivna tiden, bestämmer försäkringsbolaget premien utifrån sina premiegrunder och de uppgifter som finns till hands.

- 10.2 Försäkringstagaren ska årligen senast vid slutet av januari anmäla de uppgifter till försäkringsbolaget vilka anges i punkt 10.1 och som försäkringsbolaget begärt (årsanmälan).
- 10.3 Försäkringstagaren ska under kalenderåret anmäla väsentliga förändringar i de uppgifter som avses i punkt 10.1. Anmälan ska göras utan dröjsmål, dock senast inom 30 dagar från förändringen.
- 10.4 Försäkringstagaren ska när en tidsbegränsad försäkring upphör anmäla de uppgifter som avses i punkt 10.1 inom 30 dagar från det att försäkringen upphörde.

11 Dröjsmål och försummelse med premie

- 11.1 En försäkringspremie inklusive dröjsmålsränta och ersättningar enligt lagen om indrivning av fordringar får sökas ut utan dom eller beslut på det sätt som det föreskrivs i lagen om verkställighet av skatter och avgifter (706/2007).
- 11.2 Försäkringstagaren ska på en försenad försäkringspremie betala årlig dröjsmålsränta för dröjsmålstiden enligt räntesatsen i 4 a § 1 mom. i räntelagen (633/1982) och indrivningskostnader för den försenade premien. Bestämmelser om indrivning av dessa fordringar finns i lagen om indrivning av fordringar (513/1999).

12 Sökande av ändring

- 12.1 En part som är missnöjd med ett beslut av en försäkringsanstalt får överklaga beslutet hos Besvärsnämnden för olycksfallsärenden genom ett skriftligt besvär. Den som är missnöjd med ett beslut av Besvärsnämnden för olycksfallsärenden får överklaga beslutet hos Försäkringsdomstolen genom ett skriftligt besvär. Om det i ett beslut av Försäkringsdomstolen avgörs huruvida en skada, sjukdom eller ett dödsfall berättigar till ersättning enligt denna lag eller frågan om vem som ska betala ersättningen, får beslutet överklagas hos Högsta domstolen genom besvär, om Högsta domstolen meddelar besvärstillstånd.
- 12.2 Oberoende av ändringsökande ska försäkringsanstaltens beslut iakttas tills ärendet är avgjort genom ett lagakraftvunnet beslut. Ett lagakraftvunnet beslut av en försäkringsanstalt och Besvärsnämnden för olycksfallsärenden verkställs som en lagakraftvunnen dom i tvistemål.
- 12.3 En part som anser att debiteringen av en avgift som har påförts enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar strider mot lag eller avtal får skriftligt anföra grundbesvär över debiteringen hos Besvärsnämnden för olycksfallsärenden senast två år från ingången av året efter det år då fordran påfördes eller debiterades. På grundbesvär som anförs med anledning av utmätning ska dessutom lagen om verkställighet av skatter och avgifter tillämpas. En part som är missnöjd med ett beslut av Besvärsnämnden för olycksfallsärenden får överklaga beslutet hos Försäkringsdomstolen genom ett skriftligt besvär. Ett beslut av Försäkringsdomstolen med anledning av grundbesvär får överklagas hos Högsta domstolen genom besvär, om Högsta domstolen meddelar besvärstillstånd.

13 Tillsyn över försäkringsverksamhet och rätt att få uppgifter för tillsyn samt försäkringsbolags inspektionsplikt

- 13.1 Försäkringsbolaget har rätt att övervaka att en arbetsgivare som har tecknat en försäkring hos bolaget uppfyller sin anmälningsplikt och andra försäkringsrelaterade skyldigheter enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.
- 13.2 Trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i rätten att få information har ett försäkringsbolag rätt att av arbetsgivaren, försäkrings- och pensionsanstalter som bedriver lagstadgad försäkringsverksamhet, myndigheterna och andra aktörer som offentlighetslagen tillämpas på få uppgifter som är nödvändiga för att uppfylla den tillsynsplikt som föreskrivs i denna lag.
- Dessutom har försäkringsbolaget rätt att i detta syfte av skattemyndigheterna som massinformation få namnet på de arbetsgivare som betalat lön eller annat vederlag till arbetstagarna, företags- och organisationsnummer eller arbetsgivarnas personbeteckningar, kontaktinformation, årsdeklarationer eller uppgifter som motsvarar årsdeklarationerna, branscher och uppgifter om de vederlag som arbetsgivarna har betalat för arbete och de arbetsgivarprestationer som anknyter till dem.
- 13.3 Ett försäkringsbolag har rätt att inspektera en arbetsgivares lokaler och rätt att vidta andra tillsynsåtgärder för att utreda om arbetsgivaren har uppfyllt sina förpliktelser enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Vid inspektionen är arbetsgivaren skyldig att visa sin lönebokföring och arbetstidsredovisning och allt annat material, oberoende av framställningsform eller lagringsmedium, som kan inverka på försäkringskyldigheten.
- För inspektionen har försäkringsbolaget rätt att få handräckning av polisen och andra myndigheter. Inspektion får göras i arbetsgivarens bostad endast om det finns grundad anledning att misstänka att arbetsgivaren har försummat sin försäkringsskyldighet enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar och inspektionen är nödvändig för att klargöra frågan.